

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-11-08

Social- och omsorgskontoret

Omsorgsnämnden

Tillägg och revidering Riktlinjer -för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av omsorgsnämndens reglemente

Dnr: OMS 18/083

Sammanfattning av ärendet

Fyra ändringar/kompletteringar föreslås i riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) inom funktionshinderområdet. Ändringarna avser insatserna trygghetslarm och nattinsats, tillägg i avsnittet Handläggning av ärenden samt en språklig korrigering i insatsen särskild boendeform.

Nämnden har skyldighet att rapportera beslut som ej blivit verkställda inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Av delegationsordningen för omsorgsnämnden framgår att ett gynnande beslut får ändras om det tillkommit nya omständigheter.

Social- och omsorgskontorets förslag på tillägg i riktlinjerna är återkallelseklausul till insatsen trygghetslarm, tillägg av insatsen nattinsats, tillägg avseende prövning av återkallelse av gynnande beslut under avsnittet om Handläggning av ärenden samt en språklig korrigering i insatsen särskild boendeform.

Föreslagna förändringar beskrivs i Rapport Tillägg och revidering Riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av omsorgsnämndens reglemente, daterad 2018-11-08.

Föreslagna förändringar är markerade med kursiv stil i bilaga 1, Tillägg och revidering Riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av omsorgsnämndens reglemente, daterad 2018-11-08.

Beslutsunderlag

- Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad 2018-11-08
- Social- och omsorgskontorets rapport Tillägg och revidering Riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av omsorgsnämndens reglemente, daterad 2018-11-08
- Social- och omsorgskontorets bilaga 1 Tillägg och revidering Riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av omsorgsnämndens reglemente, daterad 2018-11-08

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inga ekonomiska konsekvenser.

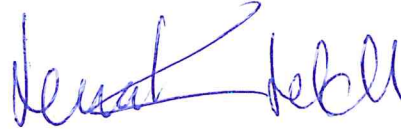
Social- och omsorgskontorets förslag till omsorgsnämnden:

Omsorgsnämnden reviderar riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen enligt social- och omsorgskontorets förslag.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Lena Karlsson Leksell

Kvalitet- och uppdragschef

Handläggare: Carolina Engqvist

Utredare

Stab, Kvalitet och uppdrag

Telefon (direkt): 0852301550

E-post: carolina.engqvist@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

Rapport | 2018-11-08

Tillägg och revidering Riktlinjer

**-för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av
omsorgsnämndens reglemente**

Carolina Engqvist
Utredare
Stab, Kvalitet och uppdrag
Telefon (direkt): 0852301550
E-post: carolina.engqvist@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	3
2.	Övergripande förutsättningar	3
2.1	Tillägg individuell prövning av återkallelse	3
2.2	Tillägg till insats trygghetslarm	4
2.3	Tillägg nattinsats	4
2.4	Språklig korrigering insats särskild boendeform	5

1. Sammanfattning

Fyra ändringar/kompletteringar föreslås i riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) inom funktionshinderområdet. Anledningen till föreslagna förändringar är att det finns beslut som inte kan verkställas på grund av att den enskilde inte lämnat in nyckel till sin bostad. Tillgång till bostaden krävs för att hemtjänsten ska kunna utföra beviljad insats, exempelvis nattinsats och trygghetslarm.

Social- och omsorgskontorets förslag på tillägg i riktlinjerna är återkallelseklausul till insatsen trygghetslarm, tillägg av insatsen nattinsats, tillägg avseende prövning av återkallelse av gynnande beslut under avsnittet om Handläggning av ärenden samt en språklig korrigering under insatsen särskild boendeform.

2. Övergripande förutsättningar

För att vissa insatser ska kunna verkställas kräver det att den enskilde lämnar in nyckel till sin bostad till socialtjänsten. Beslut som inte kan verkställas registreras som ej verkställda beslut i socialtjänstens verksamhetssystem.

Nämnden har skyldighet att rapportera beslut som ej blivit verkställda inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). IVO granskar vad nämnden vidtagit för åtgärder. Kommunen kan tvingas att betala vite för ej verkställda beslut.

Med hänvisning till förvaltningslagen framgår det av delegationsordningen för omsorgsnämnden att ett gynnande beslut får ändras om det tillkommit nya omständigheter. Det måste framgå av det första beslutet att det under vissa förutsättningar får återkallas.

2.1 Tillägg individuell prövning av återkallelse

I nuvarande riktlinjer under avsnittet om handläggning av ärenden, finns information om återkallelseförbehåll/omprövningsklausul beskrivet. Det framgår att gynnande beslut, både tidsbegränsade och tillsvidarebeslut, som regel inte kan ändras eller återkallas. Vissa undantag från regeln finns och ett av dem är förbehåll om återkallelse. Finns ett återkallelseförbehåll med i beslutet kan det återkallas. Det är av avgörande betydelse hur förbehållet formuleras.

Ett beslut med återkallelseförbehåll återkallas inte per automatik. En individuell bedömning görs i allt beslutsfattande och det ska göras en prövning av om beslutet ska återkallas eller inte.

I nuvarande riktlinjer finns återkallelseförbehåll beskrivet under rubriken Handläggning av ärenden enligt följande:

Återkallelseförbehåll/omprövningsklausul

När återkallelseförbehåll/omprövningsklausul finns med i beslutet. Det är dock av avgörande betydelse hur förbehållet formuleras (se nedan).

Social- och omsorgskontoret ger följande förslag på tillägg:

Individuell prövning görs av samtliga beslut med klausul om återkallelse.

2.2 Tillägg till insats trygghetslarm

För att kunna verkställa beslut om trygghetslarm krävs att den enskilde lämnar in nyckel till sin bostad till socialtjänsten. Detta för att hemtjänstpersonal ska kunna komma in i den enskildes bostad vid en larmsituation. En del av befintliga beslut om trygghetslarm kan inte verkställas, med anledning av att den enskilde inte lämnat in sin hemnyckel. I socialtjänstens verksamhetssystem registreras detta som ej verkställt beslut. Med anledning av det finns behov av tillägg av en återkallelseklausul till insatsen trygghetslarm. Klausulen innebär att ett gynnande beslut återkallas.

I nuvarande riktlinjer finns insatsen trygghetslarm beskriven enligt följande:

Trygghetslarm installeras i den enskildes bostad för att den enskilde lätt ska kunna kontakta hjälp vid akuta behov. Den enskilde kan inte avsäga sig larmet under kortare frånvaro från hemmet, till exempel vid **sommaruppehåll** eller planerad sjukhusvistelse.

Exempel på återkallelseklausul finns i nuvarande riktlinjer gällande insats särskild boendeform:

[---] Beslut om särskilt boende ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten ”Detta beslut ger rätt till två erbjudanden om vård- och omsorgsboende. Tackar du nej till båda dessa erbjudanden återkallas beslutet.”. Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.

En liknande återkallelseklausul finns även i äldreomsorgsnämndens riktlinjer för insatser enligt SoL gällande insats vård- och omsorgsboende:

[---] Beslut om vård- och omsorgsboende ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten ”Detta beslut ger rätt till två erbjudanden om vård- och omsorgsboende. Tackar du nej till båda dessa erbjudanden återkallas beslutet.”. Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.

För att ej verkställda beslut ska kunna återkallas krävs en återkallelseklausul i beslutet.

Social- och omsorgskontoret föreslår följande tillägg avseende återkallelseklausul i beslut om trygghetslarm:

Beslut om trygghetslarm ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten ”Detta beslut ger rätt till trygghetslarm. Om nycklar till bostaden inte lämnas till socialtjänsten inom tre månader från beslutsdatum återkallas beslutet.”. Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.

2.3 Tillägg nattinsats

I nuvarande riktlinjer saknas en beskrivning av insatsen nattinsats. Insatsen utförs regelbundet nattetid av hemtjänsten mellan kl. 22.00 och 06.59. För att insatsen ska kunna verkställas behöver den enskilde lämna in nyckel till sin bostad.

Det finns behov av att beslut om nattinsats ska innehålla en återkallelseklausul. Klausulen innebär att ett gynnande beslut om nattinsats återkallas om den enskilde inte lämnar in hemnyckel till socialtjänsten inom tre månader från det att beslutet tagits.

Social- och omsorgskontoret förslår följande tillägg av insatsen nattinsats:

Nattinsats

Nattinsats är en stödjande eller kompenserade insats i samband med sänggående och uppstigning, toalettbesök, byte av inkontinensskydd och vändning i sängen. Återkommande insats som utförs av hemtjänsten mellan kl. 22.00 och 06.59. Beslut om nattinsats ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten ”Detta beslut ger rätt till nattinsats. Om nycklar till bostaden inte lämnas till socialtjänsten inom tre månader från beslutsdatum återkallas beslutet.”. Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.

2.4 Språklig korrigering insats särskild boendeform

I Södertälje kommuns riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av omsorgsnämndens reglemente, finns insatsen särskild boendeform. Insatsen styrs av 5 kap. SoL. Av lagstiftningen framgår att socialtjänsten ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att leva som andra. Socialtjänsten ska medverka till att den enskilde får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service.

I riktlinjerna benämns bostäder med särskild service som särskilt boende, med ett undantag. I sista stycket under rubriken särskilt boende finns meningen ”Detta beslut ger rätt till två erbjudanden om vård- och omsorgsboende”. Social- och omsorgskontoret föreslår att meningen byts ut och ersätts med följande formulering:

Detta beslut ger rätt till två erbjudanden om särskilt boende.

2018-11-08

Tillägg och revidering Riktlinjer

- för insatser enligt socialtjänstlagen, som omfattas av
omsorgsnämndens reglemente

Bilaga 1

Innehållsförteckning

Målsättning och inriktning	4
Syfte	4
Hushållsnära tjänster med skattereduktion	5
Frivilligverksamhet	5
Samverkan.....	5
Barnperspektivet	6
Samverkan med barnet i fokus	6
Engagera vårdnadshavare och nätverk	6
Anmälningsskyldighet vid oro för barn.....	6
Bistånd enligt SoL.....	6
Individuella beslut.....	6
Behov tillgodosedda på annat sätt.....	7
Handläggning av ärenden	7
Verkställighet och beställning av insats.....	8
Uppföljning	9
Dokumentation.....	9
Avgifter	9
Hjälp och stöd i hemmet	9
Hemtjänst	10
Serviceinsatser	10
Städning.....	10
Tvätt.....	10
Inköp.....	10
Ärenden	10
Promenadstöd/ Social samvaro	10
Källsortering.....	10
Matdistribution	10
Måltidssituationen	11
Personlig omsorg	11
Trygghetslarm	11
Digitalt trygghetsstöd.....	11
Snöskottning/ halkbekämpning.....	11
Tillsyn/ motivation.....	11
Personligt utformat stöd	12
Boendestöd.....	12
Avlösning.....	12
Ledsagning.....	12
Kontaktperson	12
Kontaktfamilj	12
Korttidsplats.....	13
Korttidsboende.....	13

Turbundna resor	13
Särskild boendeform	13

Förslag om tillägg markeras med *kursiv stil*.

Målsättning och inriktning

De nationella målen för funktionshinderspolitiken är:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund
- att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Sverige har också förbundit sig att följa två internationella konventioner som är av särskild betydelse för området.

- FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s barnkonvention

I samband med att Sverige tillträdde konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har det bedömts att viktiga delar i konventionen, där exempelvis rätt till assistans, boende och service tas upp, uppfylls bland annat genom bestämmelser som tas upp i dessa riktlinjer.

Södertälje kommuns verksamhet inom funktionshindersområdet ska vila på de grundläggande principer som följer av konventionerna. Arbetet styrs också av de särskilda bestämmelser, gällande personer med funktionsnedsättning, som finns i Socialtjänstlagens 5 kap 7-8a §§.

Kommunen ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra. De ska ges förutsättningar att kunna verka och bo i en god samhällsmiljö. De insatser som ges ska syfta till en ökad självständighet och en förbättrad livssituation för den enskilde.

Omsorgsnämndens verksamheter arbetar utifrån visionen att:

”I en hållbar omsorg räcker resurserna till. Med kunskapsbaserat stöd och hjälpmedel stärks och utvecklas brukarnas förmåga att kunna leva ett liv som andra. Individen står i fokus för samverkan. Verksamheten kännetecknas av kunskap, kompetens och mångfald.”

Enligt omsorgsnämndens reglemente ansvarar nämnden för de uppgifter som ankommer på kommunen för personer med funktionsnedsättning upp till 65 år, enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Undantaget är uppgifter som avser insatser till personer med fastställd demensdiagnos.

Syfte

De här riktlinjerna beskriver hur omsorgsnämnden, inom ramen för dess uppdrag enligt SoL, verkar för att personer med funktionsnedsättning, ska få möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden. Vid behov ska också insatser ges för att möjliggöra för den enskilde att få en aktiv och meningsfull tillvaro.

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) utgör ett komplement till SoL och annan lagstiftning och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som den enskilde brukaren kan ha enligt SoL eller andra lagar.

Riktlinjerna är ett stöd för handläggarna vid deras individuella behovsbedömningar och klargör också hur SoL tillämpas inom funktionshinderområdet i Södertälje kommun. Nedan beskrivs det huvudsakliga innehållet i respektive biståndsinsats. Handläggarna beslutar om insats efter en individuell bedömning utifrån den enskildes behov, under förutsättning att den enskilde själv inte kan tillgodose dem eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Riktlinjerna utgår från gällande lagstiftning, rättspraxis, förarbeten till gällande lagar, bindande föreskrifter från Socialstyrelsen samt inriktning i Södertälje kommuns "Mål & Budget". Syftet med riktlinjerna är att de ska vara nämndens förtydligande av rättspraxis, utgångspunkt för bedömningen av skälig levnadsnivå samt stödja rättssäkerheten för den enskilde genom att handläggning och biståndsprovning blir mer enhetlig.

Hushållsnära tjänster med skattereduktion

Enligt inkomstskattelagen finns möjlighet att få skattereduktion för utgifter för visst hushållarbete. Handläggarna ska som en service till den enskilde, vid ansökan om enbart serviceinsatser, informera om möjligheten att köpa tjänsten av företag som tillhandahåller hushållsnära tjänster för vilka skattereduktion gäller.

Frivilligverksamhet

Omsorgsnämnden ska verka för ett väl fungerande samarbete med olika frivilligverksamheter i kommunen. Frivilligverksamheter är ett värdefullt komplement till kommunens verksamheter men frivilliga organisationer är inte ett substitut för de kommunala skyldigheterna.

Samverkan

Om den enskilde har behov av det och själv önskar ska olika enheter där personen är aktuell samverka. Den enskildes behov och önskemål ska vara **utgångspunkten** för samverkan. Resurser och specialkompetens från de olika verksamheterna ska komplettera varandra och tas tillvara, till nytta för den enskilde.

I enlighet med SOSFS 2007:10 med ändringar 2008:20 och överenskommelse med Stockholms läns landsting (SLL) ska rutiner för samordning utarbetas när den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården.

Enligt 9-10 §§ i dessa föreskrifter ska de verksamheter som svarar för insatser enligt socialtjänstlagen till personer med funktionsnedsättning erbjuda den enskilde samordning, om denne har behov av detta. Samordning får endast göras, om den enskilde har lämnat samtycke. Planeringen av samordningen skall genomföras tillsammans med den enskilde och med respekt för dennes självbestämmande och integritet.

Barnperspektivet

Samverkan med barnet i fokus

Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska i likhet med alla barn ges förutsättningar till en god fysisk och psykisk utveckling. Många barn med funktionsnedsättning har sammansatta svårigheter och ibland krävs specialkompetens och insatser från olika områden, exempelvis socialtjänst, förskola/skola och landsting.

Engagera vårdnadshavare och nätverk

Även i de fall ett barns vårdnadshavare inte sammanlever ska så långt det är möjligt båda vårdnadshavarna engageras. Möjlighet finns dock att, i de fall en av två vårdnadshavare inte samtycker till en åtgärd till stöd för barnet, endast samarbeta med den ena vårdnadshavaren om det krävs för barnets bästa. Denna möjlighet gäller insatser om behandling i öppna former samt utseende av kontaktperson eller kontaktfamilj enligt SoL. I största möjliga utsträckning ska även nätverket runt barnet aktiveras. Omformulera! Stödinsatser till vårdnadshavarna måste också bedömas med utgångspunkt från barnets perspektiv.

Anmälningsskyldighet vid oro för barn

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom socialtjänsten är enligt SoL kap 14 skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Anmälan ska göras till socialnämnden för utredning av barnets situation och behov.

Bistånd enligt SoL

Bistånd är ett samlingsbegrepp för de stöd- och hjälpinsatser som den enskilde kan ansöka om enligt SoL. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt 4 kap 1 § SoL rätt till bistånd för sin livsföring. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv. De insatser som ges ska vara anpassade efter behov och önskemål. De ska främja social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Den enskildes självbestämmande och integritet ska respekteras. Inom ramen för de beviljade biståndsinsatserna ska den enskilde, i möjligaste mån, ha inflytande över insatsernas innehåll och utformning.

I dessa riktlinjer anges vad som bör betraktas som en skälig levnadsnivå när det gäller de vanligast förekommande omsorgs- och serviceinsatserna.

Enligt 4 kap 2 § SoL får omsorgsnämnden ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det. Beslut som fattas enligt 4 kap 2 § SoL kan inte överklagas.

Individuella beslut

Socialtjänstlagen förutsätter en individuell behovsprövning. Vid denna prövning ska handläggaren i samverkan med den enskilde och utifrån dennes förmåga, förutsättningar och val

besluta om vilka insatser som ska beviljas. Insatserna syftar till att skapa förutsättningar för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå. Vid bedömning av vad som ska ses som skälig levnadsnivå kan handläggare söka stöd i rättspraxis och i dessa riktlinjer.

Behov tillgodosedda på annat sätt

Handläggarna ska alltid utreda om behoven kan tillgodoses på annat sätt än att bevilja bistånd. Det ska utredas om den enskildes behov kan tillgodoses genom exempelvis bostadsanpassning eller förskrivna hjälpmedel

Makar har ett gemensamt ansvar för praktiska göromål i hemmet enligt 1 kap 2 och 4 §§ äktenskapsbalken. Hemtjänsten ska inte ta över den icke biståndsbehövande makens/ makans ansvar för det gemensamma hushållet. Mer omfattande omsorgsbehov anses däremot inte ligga inom detta ansvar. Därför kan direkta omsorgsinsatser bedömas vara av sådan karaktär att det inte är att begära att maken/ maken tar ansvar för dessa.

Samma principer som för makar ska tillämpas för:

- **Sammanboende** par.
- Personer som delar hushåll.
- Personer med **hemmavarande** barn över 18 år.
- Barn under 18 år deltar efter förmåga och vad som är lämplig delaktighet utifrån ålder.

Handläggning av ärenden

Lagstiftningen ställer inga formella krav på hur en ansökan ska ske. Den kan vara muntlig eller skriftlig. En utredning i ärendet genomförs och därefter fattas beslut. En helhetsbedömning ska göras där psykiska, sociala och fysiska faktorer vägs in.

Enligt 7 § i förvaltningslagen ska varje ärende där någon enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och kostandseffektivt som möjligt utan att säkerheten blir eftersatt. Utredningen ska ges den omfattningen att det kan leda till ett sakligt och korrekt beslut. Det innebär även att utredningen inte ska göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ett ärende eller en viss typ av ärenden.

Beslutet ska vara tydligt. Det ska klart framgå vad den enskilde begärt och vad som beviljats respektive avslagits. Såväl bifall som avslag ska dokumenteras. Om riktlinjerna frångås så ska detta särskilt motiveras. Avslagsbeslut kan överklagas så en besvärshänvisning ska bifogas dessa beslut.

Beslut enligt SoL tidsbegränsas som regel då behovet av insatser ofta förändras över tid. Det är dock viktigt att besluten inte tidsbegränsas slentrianmässigt. Tillsvidarebeslut ska fattas om det inte kan förutses någon förändring av behovet inom överskådlig tid.

När insats för viss tid har beviljats upphör beslutet att gälla när tiden har löpt ut. Om det då fortfarande skulle föreligga behov av insatser ska en ny ansökan göras och ett nytt beslut fattas. Handläggare ska följa upp när ett tidsbegränsat beslut upphör att gälla och ge den enskilde information om att ny ansökan krävs, om denne vill ha rätt till samma insats fortsättningsvis. I samband med att en sådan ansökan prövas ska också uppföljning av den dittills bedrivna insatsen ske.

Gynnande beslut, både tidsbegränsade och tillsvidare beslut, kan som regel inte ändras eller återkallas. Det finns vissa undantag från denna huvudregel:

- **Säkerhetsskäl**

Vid fara för den enskilde brukarens liv och hälsa, allvarliga arbetsmiljöproblem vid genomförandet, såsom hot, våld eller att den enskilde brukaren omöjliggör att arbetet utförs på ett belastningsergonomiskt rimligt sätt.

- **Vilseledande uppgifter**

Om beslutet tillkommit som en direkt följd av ofullständiga eller oriktiga uppgifter från den sökande.

Återkallelseförbehåll/omprövningsklausul

När återkallelseförbehåll/omprövningsklausul finns med i beslutet. Det är dock av avgörande betydelse hur förbehållet formuleras (se nedan). *Individuell prövning görs av samtliga beslut med klausul om återkallelse.*

- **Vid väsentligt ändrade förutsättningar**

Det kan finnas andra starka skäl att ändra ett beslut. Om behovet väsentligt förändrats anses sådana starka skäl föreligga.

Det är bara sådana förhållanden som beaktats vid det ursprungliga beslutet som kan föranleda omprövning.

När ett förbehåll som ska påverka besluts giltighet görs är det viktigt att den enskilde får tydlig information. Exempel på förbehåll som ska användas i olika fall är:

1. Detta beslut grundar sig på rådande förhållanden. Ändras den enskildes hälsotillstånd, hjälpbehov eller övriga förhållanden som ligger till grund för rätten till insats kan beslutet komma att ändras.
2. Detta beslut ger rätt till x erbjudanden om x. Tackar du nej till (båda/alla) dessa erbjudanden återkallas beslutet.

Formuleringen i punkt 1 förutsätter att ett omprövningsbeslut fattas för att det tidigare beslutet ska ändras, medan formuleringen i punkt 2 förutsätter att ett meddelande om att beslutet återkallats sänds. Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.

Verkställighet och beställning av insats

Beslut om bifall på begäran om insatser enligt Socialtjänstlagen ska verkställas snarast och senast inom tre månader. Om det finns skäl som medfört att beslutet inte verkställts ska de dokumenteras. Utredning, planering och beslut sammanfattas i en beställning som skickas till utföraren av beviljad insats. Beställningen ska innehålla de uppgifter som bedöms nödvändiga för att utföraren ska kunna genomföra ett beslut om beviljad insats på ett ändamålsenligt och säkert sätt. Uppgifterna lämnas efter den enskildes samtycke. Beställningens utformning har stor betydelse för hur utföraren ska ta sig an uppdraget och som underlag för utförarens genomförandeplan.

Uppföljning

Varje beslut om insatser ska följas upp och utvärderas kontinuerligt och vid förändringar. När en ny insats påbörjas kan behovet av uppföljning vara större och behöva genomföras tätare. I övrigt sker uppföljning av insatser som utgångspunkt en gång per år inom Södertälje kommun.

I samband med att uppföljning sker ska information om hur insatsen bedrivits begäras in, det kan ske genom att handläggaren begär att få del av genomförandeplan och genom att handläggaren ställer frågor till den enskilde. Det är viktigt att försäkra sig om att den enskilde får det stöd som beviljats, av den som utför insatsen. Ibland kan det vara svårt för den enskilde och dennes företrädare att ge uttryck för att han eller hon inte är helt nöjd med en insats. Uppföljningen ska ge den enskilde och dennes företrädare möjlighet att uttrycka sina åsikter till handläggaren utan att den som utför insatsen är närvarande.

Dokumentation

Enligt socialtjänstlagen ska handläggning av ärenden som rör enskilda och genomförande av beslut om insatser dokumenteras. Dokumentationen ska ange beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Både den som fattar beslut om insatser och den som utför dem har skyldighet att dokumentera. Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet och beskrivningen av den enskildes förhållanden ska präglas av saklighet och objektivitet. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Dokumentationen har olika syften. Den är av avgörande betydelse för att den enskilde ska kunna få insyn i ärende som gäller myndighetsutövning. Dokumentationen ska vara utformad så att den möjliggör en korrekt bedömning och utgör en tillräcklig grund för beslut.

Dokumentationen ska också kunna användas för tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring, officiell och övrig statistik samt för forskning.

Se även Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOFS 2014:05 och Socialstyrelsens handbok om dokumentation under handläggning och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

Avgifter

Avgifter tas ut efter särskild prövning enligt SoL med utgångspunkt från den enskilde brukarens ekonomiska situation.

Hjälp och stöd i hemmet

Var och en har ett ansvar för sitt eget liv och sin egen bostad. Det innebär exempelvis att det är den enskildes ansvar att vara uppmärksam på hur den egna bostaden är anpassad efter egna förändringar av kroppsfunktioner och att överväga att byta bostad för att klara att fortsatt självständigt boende. Den enskilde kan också vid behov ansöka om olika biståndsbedömda insatser för att underlätta den dagliga livsföringen i hemmet. Insatserna ska stödja den enskildes strävan att leva ett så normalt och självständigt liv som möjligt. I första hand bör insatserna inriktas på att möjliggöra för den enskilde att bo kvar i den invanda hemmiljön.

Hemtjänst

Syftet med hemtjänst är att stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv och öka möjligheterna att bo kvar i sin invanda miljö under trygga förhållanden. Hemtjänst innefattar service- och omsorgsinsatser.

Serviceinsatser

Städning

Insatsen städning beviljas om den enskilde inte kan städa själv eller kan få behovet tillgodosett på annat sätt. För ensamstående städas upp till två rum, kök och badrum och för sammanboende städas upp till tre rum, kök och badrum. Den enskilde tillhandahåller funktionsduglig städutrustning och väljer inom ramen för den beräknade tiden vad som ska utföras. Som utgångspunkt beviljas städning var tredje vecka.

Tvätt

Insatsen tvätt innebär att hemtjänsten medverkar till att ex boka tvättstuga, ladda tvättmaskinen, hänga upp och ta ned tvätt, stryka och lägga in den rena tvätten i skåp. Den enskilde deltar efter förmåga.

Inköp

Bistånd till inköp syftar till att tillgodose veckobehovet av dagligvaror för den enskilde. Vid behov ingår att rensa ur kylskåp, planera inköp, skriva inköpslista och packa upp varor. Insatsen kan utföras genom inköp i affär eller genom att beställa varor via internet.

Ärenden

Ärenden utförs enligt brukarens önskemål, till exempel **apoteksärenden**, bibliotek, hämta ut paket eller göra nycklar t ex vid trygghetslarmsinstallation. Bankärenden ingår inte.

Promenadstöd/ Social samvaro

Promenadstöd/social samvaro syftar till att ge ökad fysisk aktivitet och gemenskap i vardagen. Hänsyn tas till om behovet är delvis tillgodosett genom stöd från anhöriga en del av veckan. Insatsen kan användas i kombination med inköp om brukaren vill följa med till affären.

Källsortering

Insatsen innebär att hemtjänsten hjälper den enskilde med att sortera hushållsavfall. Insatsens utformning påverkas av den enskildes boendesituation då källsorteringen ser olika ut för olika bostadstyper. Brukare boende i villa ansvarar för att beställa rätt storlek på återvinningskärlen och för att antalet hämtningar motsvarar behovet.

Matdistribution

Det dagliga behovet av lagad mat tillgodoses i första hand genom insatsen matdistribution. Insatsen beviljas för personer som självständigt inte kan tillreda måltider. Leverans av kyld, färdiglagad mat sker till bostaden. Den enskilde värmer själv matportionen.

Måltidssituationen

I första hand tillgodoses behovet av mat med färdiglagade måltider genom insatsen matdistribution. Behovet kan dock vara sådant att det endast kan tillgodoses genom tillredning av enklare måltid. I insatsen ingår, vid behov, dukning och diskning. Stöd vid måltidssituationen beviljas till personer med minnesproblematik eller till personer som av andra skäl har svårigheter att få måltiderna att fungera på egen hand.

Personlig omsorg

Personlig omsorg som utförs av hemtjänsten är insatser så som dusch, på och avklädning, munvård, toalettbesök och stöd för att förflytta sig inom bostaden.

Nattinsats

Nattinsats är en stödjande eller kompenserade insats i samband med sänggående och uppstigning, toalettbesök, byte av inkontinensskydd och vändning i sängen. Återkommande insats som utförs av hemtjänsten mellan kl. 22.00 och 06.59. Beslut om nattinsats ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten "Detta beslut ger rätt till nattinsats. Om nycklar till bostaden inte lämnas till socialtjänsten inom tre månader från beslutsdatum återkallas beslutet.". Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.

Trygghetslarm

Trygghetslarm installeras i den enskildes bostad för att den enskilde lätt ska kunna kontakta hjälp vid akuta behov. Den enskilde kan inte avsäga sig larmet under kortare frånvaro från hemmet, till exempel vid sommaruppehåll eller planerad sjukhusvistelse. *Beslut om trygghetslarm ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten "Detta beslut ger rätt till trygghetslarm. Om nycklar till bostaden inte lämnas till socialtjänsten inom tre månader från beslutsdatum återkallas beslutet.". Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.*

Digitalt trygghetsstöd

Trygghetsskapande insats som innebär att hemtjänsten genom telefonsamtal alt. facetime /skype har kontakt med den enskilde. Kan användas för att påminna den enskilde om ex. måltid.

Snöskottning/ halkbekämpning

Alla vuxna i hushållet ansvarar gemensamt för snöskottning och halkbekämpning. Bistånd ges endast för denna insats om alla i hushållet bedöms vara i behov av stöd. Insatsen beviljas i form av ett abonnemang, vilket innebär att avgift tas ut oavsett väderlek. Abonnemanget gäller under tidsperioden 1:a november till 31:a mars.

Tillsyn/ motivation

Insatsen kan beviljas för brukare som är svärnotiverade att ta emot omsorg. Den kan också beviljas till brukare som inte har dagliga insatser och är oförmögna att larma. Insatsen får beviljas i max tre månader.

Personligt utformat stöd

Stödet ska anpassas till den enskilde brukarens individuella behov och utformas så att det är lätt tillgängligt för de personer som behöver det och stärka de enskildas förmåga att leva ett självständigt liv. Alla beslut om personligt utformat stöd ska vara tidsbegränsade.

Insatsen kan beviljas vid omprövning av befintlig insats men inte vid nya ansökningar.

Stödet lämnas utifrån samma regler som annan hemtjänst, vilket bland annat innebär att anhörig, vid utförandet av insatsen, inte får anställas för att arbeta hos den enskilde.

Boendestöd

Boendestöd är en social och utvecklande insats av pedagogisk karaktär som riktar sig till personer med funktionsnedsättning. Boendestödet ska anpassas till den enskildes behov av, och möjligheter att utveckla ett fungerande vardagsliv. Insatsen utgår från den enskildes behov och förmåga och kan vara stödjande eller **kompenenserande**. T ex kan insatsen syfta till att ge den enskilde stöd i att strukturera sin vardag, bryta isolering eller att själv ta ansvar för sin bostad. Målsättningen är att öka den enskildes förmåga att klara sin dagliga livsföring. Alla beslut om boendestöd ska vara tidsbegränsande

Avlösning

Avlösning kan ges när den anhörige är i behov av ledighet t.ex. för vila, rekreation, för att uträtta ärenden eller för aktiviteter tillsammans med annan familjemedlem. Personal utför då de insatser som den enskilde är i behov av och som den anhörige normalt utför.

Föräldrar och syskon till personer med funktionsnedsättning kan behöva avlösning för att kunna genomföra egna aktiviteter. Avlösning kan även vara en förutsättning för att föräldrar ska kunna ägna sig åt alla sina barn, även de som inte har en funktionsnedsättning. En samlad bedömning görs av familjens behov av att den enskilde beviljas insatsen. Beviljad tid kan inte sparas till nästkommande månad.

Ledsagning

Ledsagning kan beviljas till sociala och kulturella aktiviteter, maximalt åtta timmar per månad. Ansökan om ledsagning ska styrkas med läkarintyg som är högst tre månader gammalt. Av utredningen ska framgå att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Kontaktperson

Kontaktpersonens uppgift är att stödja den enskilde i att bryta social isolering genom samvaro och stöd i kontakter med andra. Insatsen ersätter inte eventuellt personalstöd. Nära anhörig ska inte utses till kontaktperson.

Kontaktfamilj

För att avlasta föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan kontaktfamilj beviljas.

Kontaktfamilj är också en möjlighet för barn med funktionsnedsättning att få kontakt med andra och delta i fritidsaktiviteter.

Korttidsplats

Korttidsplats kan beviljas om barn med funktionsnedsättning har behov av rekreation eller stimulans. Korttidsplats kan även beviljas om föräldrarna är i behov av avlastning. Lägervistelse är en form av korttidsplats.

Korttidsboende

Korttidsboende kan beviljas för vuxna personer med ett stort behov av stöd eller andra insatser dygnet runt, som inte kan tillgodoses med punktinsatser. Insatsen är tidsbegränsad.

Turbundna resor

Turbundna resor kan beviljas till personer som deltar i kommunens biståndsbedömda verksamhet, t ex till daglig verksamhet, daglig sysselsättning eller korttidsboende.

Särskild boendeform

Huvudinriktningen vid beviljande av insatser är att förstärka möjligheterna till eget (ordinärt) boende. Det gäller även i de fall den enskilde har omfattande behov av omsorg. Olika stödinsatser som till exempel **bostadsanpassning** ska underlätta för den enskilde att kunna bo kvar i sitt ordinära boende

När behoven inte längre kan tillgodoses i det ordinära boendet finns möjlighet att ansöka om att flytta till ett särskilt boende. Den enskildes behov av självbestämmande, integritet, trygghet och livskvalitet ska alltid beaktas. Vid planering för den enskilde ska alltid en helhetsbedömning göras och den enskildes oro och otrygghet i sitt ordinära boende ska tillmätas betydelse i den slutliga bedömningen.

Beslut om särskilt boende verkställs i första hand inom kommunens egna boenden. Om särskilda behov finns, som inte kan tillgodoses inom kommunens egna boenden eller om plats inte finns tillgänglig inom kommunen egna boenden kan myndigheten anlita externa vårdgivare. I första hand ska då vårdgivare som kommunen har ramavtal med anlitas. Om behoven inte kan tillgodoses inom ramavtal genomförs en direktupphandling utanför ramavtal.

Beslut om särskilt boende ska innehålla en återkallelseklausul. Det innebär att beslutet ska innehålla texten ” Detta beslut ger rätt till två erbjudanden om ~~vård och omsorgsboende~~ *särskilt boende*. Tackar du nej till båda dessa erbjudanden återkallas beslutet.”. Den enskilde har rätt att ansöka om insatsen på nytt efter det att beslutet återkallats och en prövning ska i så fall ske utifrån förhållandena vid det nya beslutets tillkomst.